U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudkyň Mgr. Daniely Zemanové a JUDr. Barbary Pořízkové v právní věci žalobkyně: **Mgr. D. K.**, zast. JUDr. Janem Stančíkem, advokátem se sídlem Hemy 855, Valašské Meziříčí, proti žalovaným: **1) Krajský úřad Zlínského kraje**, se sídlem tř. Tomáše Bati 21, Zlín, a **2) Městský úřad Valašské Meziříčí**, se sídlem Soudní 1221, Valašské Meziříčí, o námitce podjatosti vznesené žalobkyní ve věci vedené u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 31 A 79/2011,

takto:

Soudkyně Krajského soudu v Brně JUDr. Jaroslava Skoumalová, JUDr. Jarmila Ďásková a JUDr. Radima Gregorová, Ph.D., **nejsou vyloučeny** z projednávání a rozhodování věci vedené u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 31 A 79/2011.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobou na ochranu proti nečinnosti podanou u Krajského soudu v Brně (dále též jen „krajský soud“) se žalobkyně domáhá zahájení správního řízení ve věci odstranění staveb hospodářských budov - chlévů a kotelny na pozemku p. č. 172/1 v k. ú. Kelč-Nové Město. V souladu s rozvrhem práce připadla tato věc k rozhodnutí senátu 31 A Krajského soudu v Brně obsazenému předsedkyní senátu JUDr. Jaroslavou Skoumalovou a soudkyněmi JUDr. Jarmilou Ďáskovou a JUDr. Radimou Gregorovou, Ph.D.

Při ústním jednání dne 16. 5. 2012 vznesla žalobkyně prostřednictvím svého zástupce námitku podjatosti všech členek senátu. Tuto námitku odůvodnila tím, že má za to, že soudkyně nadržují jednotlivým žalovaným, přičemž toto nadržování pramení z dřívější angažovanosti jednotlivých soudkyň v Komunistické straně Československa (dále jen „KSČ“).

Na základě uplatněné námitky podjatosti krajský soud předložil spis sp. zn. 31 A 79/2011 dne 18. 5. 2012 Nejvyššímu správnímu soudu k rozhodnutí o ní. Zároveň se výše uvedené soudkyně krajského soudu k předmětné námitce vyjádřily. Soudkyně JUDr. Jaroslava Skoumalová uvedla, že účastníky řízení nezná, k věci nemá žádný vztah. Dřívější rozhodování o žalobě žalobkyně nemá podle jejího názoru žádný vliv z hlediska posouzení namítané podjatosti. Ve vztahu k vyjádření žalobkyně, že

všechny soudkyně jsou „soudružky“, podotkla, že takové vyjádření nemá žádnou spojitost s projednávanou věcí. V dané věci se tak necítí být podjatá. Soudkyně JUDr. Jarmila Ďásková a JUDr. Radima Gregorová, Ph.D., ve svém vyjádření shodně uvedly, že účastníky řízení neznají a k věci nemají žádný vztah. Subjektivně se necítí být podjaty a nemají žádný zájem na výsledku rozhodnutí sporu. Dále uvedly, že členkami KSČ nebyly.

Dne 28. 5. 2012 bylo Nejvyššímu správnímu soudu doručeno podání žalobkyně ze dne 17. 5. 2012, které se vztahuje k věci sp. zn. 31 A 79/2011. V tomto podání žalobkyně mimo jiné rozvádí důvody vznesení námitky podjatosti. Uvádí, že podjatost spatřuje v tom, že vztah předsedkyně senátu k žalovanému je diametrálně odlišný od vztahu k ní. Připouští možnost, že soudkyně nadržují žalovanému 1). Navíc žalobkyně zjistila, že tytéž soudkyně rozhodovaly v jiných jejích věcech týkajících se totožné věci z jiného pohledu (věci sp. zn. 31 Ca 166/2009 a 31 Ca 109/2009). V těchto případech soudkyně rozhodly nezákonně a protiústavně, jak žalobkyně zjistila po konzultaci na Ústavním soudě, kde podala do těchto rozhodnutí ústavní stížnost. Navíc má žalobkyně za to, že z tohoto důvodu budou hájit své dřívější rozhodnutí, a proto mají zájem na výsledku projednávané věci. Rovněž si v tomto podání stěžuje na odlišný postup krajského soudu při ustanovování zástupce v dané věci a ve věci sp. zn. 31 A 42/2011. Na podporu své argumentace odkazuje na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 6. 2008, č. j. Nao 51/2008 - 5. Dále uvádí, že předsedkyně senátu, zaměstnanec žalovaného S. a vlastník domu M. (vlastník nemovitostí, jejichž odstranění žalobkyně požaduje) mají komunistickou minulost a upozorňuje na to, že S. a M. jsou kamarádi. V této souvislosti se vyjádřila, že „soudržnost komunistů byla tvrzena i v usnesení Ústavního soudu a totalitní jednání soudců ve prospěch státu přežívá u některých soudců dodnes. I já toto totalitní jednání ze strany soudkyně pociťuji, a proto jsem i z tohoto důvodu vyslovila námitku podjatosti senátu č. 31, který jedná pod taktovkou předsedkyně senátu, a lze mu vytknout neúctu k zákonům“.

Podle ustanovení § 8 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), jsou *soudci vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučeni jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech*.

Důvodem pro případné vyloučení soudce je tedy a) poměr soudce k věci, účastníkům řízení nebo k jejich zástupcům, nebo b) skutečnost, že se rozhodující soudce účastnil řízení v téže věci před správním orgánem nebo v předchozím soudním řízení. K důvodu a) lze konstatovat, že k vyloučení soudce povede taková povaha subjektivního vztahu soudce k věci samé, k účastníkům či jejich zástupcům, která je natolik objektivizovatelná, že lze důvodně pochybovat o soudcově nepodjatosti. Nestrannost, či naopak podjatost, soudce je především subjektivní psychickou kategorií, vyjadřující vnitřní psychický stav soudce k projednávané věci (či účastníkům řízení a jejich zástupcům). Pro posouzení námitky podjatosti je však rozhodující hledisko objektivní, jak vyjádřil Nejvyšší správní soud již v usnesení ze dne 13. 4. 2010, č. j. Nao 13/2010 - 68. Je totiž nutno

zkoumat, zda skutečně existují objektivní okolnosti vyvolávající oprávněné pochybnosti o nezaujatosti soudce v konkrétním případě. Přitom není třeba, aby vyloučení soudce z projednávání a rozhodování věci bylo založeno na skutečně prokázané podjatosti, postačující při posuzování podjatosti soudce je, lze-li mít o jeho nepodjatosti pochybnosti (k tomu srovnej nález Ústavního soudu ze dne 27. 11. 1996, sp. zn. I. ÚS 167/94, všechny zde uvedené nálezy Ústavního soudu jsou dostupné na http://nalus.usoud.cz/Search/Search.aspx). Jinými slovy otázka podjatosti nemusí (a obvykle ani nemůže být) ve všech případech postavena najisto, nicméně rozhodovat o této otázce je nutno vždy na základě existujících objektivních skutečností, které k subjektivním pochybnostem osob zúčastněných na řízení vedou. K vyloučení soudce z projednání a rozhodnutí věci však může v zásadě dojít teprve tehdy, je-li evidentní, že vztah soudce k dané věci, účastníkům nebo jejich zástupcům dosahuje takové povahy a intenzity, že i přes zákonem stanovené povinnosti nebudou moci nebo schopni nezávisle a nestranně rozhodovat (k tomu srovnej nález Ústavního soudu ze dne 3. 7. 2001, sp. zn. II. ÚS 105/01).

K vyloučení z důvodů, které jsou podřazeny pod bod b), může dojít pouze za situace, že se soudce rozhodující ve věci, v níž byla vznesena námitka podjatosti, podílel na rozhodování v řízení před správním orgánem nebo v předchozím soudním řízení (řízení před soudem nižšího stupně). Přitom je nutno zdůraznit, že za takto míněné „řízení před správním orgánem“, jakož i za „předchozí soudní řízení“, nelze považovat řízení v jiné věci, byť by se týkala týchž účastníků (obdobně např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 3. 2003, č. j. Nao 2/2003 - 18, publikované pod č. 53/2004 Sb. NSS).

V každém případě je nutno při úvahách o vyloučení soudců z důvodů uvedených v ustanovení § 8 s. ř. s. postupovat velmi obezřetně, neboť jde o výjimku z ústavní zásady, podle které nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Odnětí věci příslušnému soudci a její přikázání soudci jinému je vždy nutno chápat jako postup výjimečný, k němuž Nejvyšší správní soud přistoupí pouze ze skutečně závažných důvodů, jak již dříve vyslovil zdejší soud např. v usnesení ze dne 29. 4. 2003, č. j. Nao 19/2003 - 16.

Z dikce zákona dále vyplývá, že důvodem pro vyloučení však nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.

V nyní projednávané věci se podstata uplatněné námitky podjatosti vůči členkám senátu 31 A Krajského soudu v Brně pojí s jejich rozhodováním v jiných věcech žalobkyně, tj. ve věcech sp. zn. 31 Ca 166/2009, 31 Ca 109/2009, s rozdílným postupem krajského soudu v dané věci a ve věci sp. zn. 31 A 42/2011, a dále se skutečností, že předsedkyně senátu, jakož i zaměstnanec žalovaného a pan M., jsou bývalými členy KSČ, z čehož má plynout jejich vzájemná soudržnost a náklonnost. Na základě právě uvedeného žalobkyně dovozuje poměr soudkyň k věci (zájem na výsledku řízení) i poměr k účastníkům řízení (k žalovanému).

Devátý senát o této námitce podjatosti uvážil v souladu s výše uvedeným takto. Nejdříve se zabýval námitkou podjatosti z důvodu poměru soudkyň k věci, vzhledem k

tomu, že již dříve rozhodovaly ve věcech, jejichž účastníkem byla žalobkyně. K danému Nejvyšší správní soud uvádí, že dřívější rozhodovací činnost soudců není důvodem pro vyloučení z dalšího rozhodování ve věcech týchž účastníků (§ 8 odst. 1, věta třetí, s. ř. s.). Důvodem vyloučení by byla pouze skutečnost, kdy by se soudce účastnil rozhodování téže věci na úrovni správního orgánu nebo nižšího stupně soudního řízení. K takové situaci však v daném případě nedošlo. Stejně tak zdejší soud neshledal důvodnou argumentaci, ve které žalobkyně poukazuje na rozdílný postup rozhodování v daném případě a ve věci sp. zn. 31 A 42/2011. Postup soudce v řízení o projednávané věci totiž ze zákona rovněž není důvodem pro vyloučení soudce pro podjatost.

Pokud žalobkyně namítá, že je zde důvod podjatosti vzhledem ke komunistické minulosti předsedkyně senátu a její soudržnosti s ostatními členy bývalé KSČ, kterými mají být rovněž zaměstnanec žalovaného pan S., jakož i pan M., potom zdejší soud uvádí následující. Nejvyšší správní soud ze seznamu vedeného Ministerstvem spravedlnosti na jeho webových stránkách, na který poukazuje rovněž žalobkyně, ověřil, že předsedkyně senátu JUDr. Jaroslava Skoumalová na něm uvedena není. I kdyby však na předmětném seznamu byla, zdejší soud podotýká, že ve světle již ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu by argumentace žalobkyně neobstála. Takovému obecnému a ničím nepodloženému tvrzení žalobkyně o soudržnosti všech členů bývalé KSČ, bez uvedení konkrétních okolností, které by tuto soudržnost v daném případě u uvedených osob prokazovaly, by zdejší soud nemohl přisvědčit. Podle devátého senátu zdejšího soudu setrvává taková námitka v dané věci de facto v rovině nepodloženého tvrzení o podjatosti vyplývající z pouhého členství soudce v předlistopadové KSČ. Přitom zdejší soud zdůrazňuje, že samotné členství určitého soudce v KSČ ke dni 17. 11. 1989 není samo o sobě důvodem k jeho vyloučení z projednávání a rozhodnutí věci (k tomu srovnej usnesení zdejšího soudu ze dne 11. 2. 2011, č. j. Nao 10/2011 - 63). K tomu, aby byla založena podjatost soudce pro jeho bývalé členství v KSČ, by musely přistoupit i další, specifické okolnosti projednávané věci. Jak uvedl Ústavní soud např. v usnesení ze dne 17. 9. 2009, sp. zn. IV. ÚS 682/09, „*prosté členství v KSČ není skutečností, jež by obecně vylučovala soudce z rozhodovacího procesu. Míru nezávislosti soudce (např. i s ohledem na jeho bývalé angažmá v KSČ) je tudíž nutno posuzovat v každém případě s přihlédnutím k jeho jedinečným okolnostem.*“ Přitom má Nejvyšší správní soud za to, že tyto specifické okolnosti musí být v takovém případě řádně odůvodněny, aby dosáhly takové povahy a intenzity, že by bylo objektivně patrné, že soudce, jehož podjatost je namítána, nebude moci nebo schopen nezávisle a nestranně rozhodovat.

Nejvyšší správní soud z výše uvedených důvodů námitce podjatosti žalobkyně nevyhověl a rozhodl, že soudkyně Krajského soudu v Brně JUDr. Jaroslava Skoumalová, JUDr. Jarmila Ďásková a JUDr. Radima Gregorová, Ph.D., nejsou vyloučeny z projednávání a rozhodování věci vedené u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 31 A 79/2011.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 31. května 2012

JUDr. Radan Malík
předseda senátu